

בבא בתרא קסב

עניין: מלאוהו בקרובים כשר

– אויר פוסל בשלושה סבך פסול בארבעה

פני מנחם האזינו תשנ"ו

סבך פסול פוסל בארבע אמות מן הלד ובארבעה טפחים בארבעה אמות שיעור חסוד כענין ידו של אדם חסודה לו בארבעה על ארבעה, אבל אויר פוסל לעולם אפילו בשלושה טפחים, והגיד הר"ק **מקאצק** ז"ל שמכאן שההולך בטל גרוע יותר מהחוטא, בשמים אין סובלים הצטלה, צפרשה כתיב כי לא דבר ריק הוא מכס, ודרשו ז"ל ואם הוא ריק מכס הוא, היינו שלית אחר פנוי מיניה, כי כבודו מלא עולם ללא חלל ריק, והריקנות איננה מאתו אלא מכס, וכתיב מפי עליון לא תלא הרעות, כי גם האפשרות והבחירה לחטוא ניתן רק כדי שהאדם יתגבר וימנע מכך, ואפילו מי שנכשל יש לו דרך תשובה, אך כשמצלים הזמן צפרט צימי הנעורים לדברי בטלה שלא לצורך תורה תפלה ומלוות אלא בהצל וריק הרי זה הפסול הגדול ביותר, לא די

רסיסי לילה לרבי צדוק הכהן אות לה

[ב] ועל זה נאמר ביום ההוא וגו' האובדים בארץ אשור והנדרחים וגו',¹²¹ שהם שני מיני השתקעות בדמיון, האחד שמשקיע עצמו בהשתדלות תדירה בעסקי עולם הזה, כגון לקבוצ ממון וכיוצא שאר תאות או רדיפת שררה וכבוד או גיצוח וקנאה עד שלבו מוטרד שאי אפשר לו לזכור את הש"י כלל, וזה נקרא אובד ח"ו כאשר הוא בתכלית השיקוע. וזה ענין אשור, שהראש שלהם שנחרב שבלבל כל העולם כולו בהשתדלות עצומה כל ימיו, ולא לישב בטל כישן דמי, והגם דזה גרע יותר עד שהוא כאובד לגמרי מאחר שהוא שקוע בהשתדלות וטרדות ולא בדמיונות של בטלה. ותכלית השיקוע הזה הם עשרת השבטים שאמרו ז"ל (יבמות טז, סע"ב) שנטמעו בעמים בגלות אשור עד שלא ידעו בעצמם אם הם ישראל כלל, כי כך הוא גדול כח השיקוע בעולם הזה עד שמשכיח לגמרי שורש היהדות ח"ו. ומכל מקום הוא כאבידה המתבקשת כמו שאמרו שילהי מכות (כד, א), והיינו שאין כאן יאוש בעלים דעדיין בעליו מבקשים אותה, כי הוא דבר שיש בו סימן דכל רואיהם יכירום וגו',¹²² ויש כאן סימן הניכר לבעליו שהוא הש"י, רק שבהיותו מובלע בין העמים אינו נמצא כביכול בידו יתברך, מצד העולם הזה המסתיר, אבל ביום ההוא שהוא היפך יום הזה, יהיה שופר גדול המעורר גם אלה, ואלה יקדימו לבוא כי השיקוע שלהם מצד כח השתדלות, וכאשר יתעוררו ויהפכו כח השתדלותם להשתדל לרדוף אחרי ה', מצד הרדיפה שלהם יקדימו בביאתם.

[ג] ואח"כ הנדרחים, והם העצלנים השקועים בדמיונות של תוהו ושל שוא ושל הבל. וזה ענין מצרים שנקרא ערות הארץ, כי ענין ארץ